

Kohtualluvus - Ungari

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [hu](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad. Järgmised keeleversioonid: [en](#) on juba tõlgitud.

SISUKORD

- 1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?
- 2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?
  - 2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?
  - 2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)
    - 2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel
    - 2.2.2 Erandid
      - 2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?
      - 2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?
      - 2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?
- 3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Kohtute korraldust ja haldamist käsitleva seaduse kohaselt tegutseb Ungaris ainult ühte liiki erikohtuid: tööõigus- ja haldusajju menetlevad haldus- ja töökohtud. Muud asjad peale tööõigus- ja haldusajjade kuuluvad üldkohtute pädevusse. Isegi kui kohtuasja menetletakse erikohtus, ei menetleta apellatsioonie erikohtus, vaid seda tehakse üldkohtus, nimelt selles maakohus (*törvényszék*), kelle tööpiirkonnas haldus- ja töökohus asub.

Haldus- ja töökohtute pädevusse kuuluvad kohtuasjad hõlmavad haldusotsuste läbivaatamiseks algatatud menetlusi ning töösuhete ja muude sarnaste õigussuhetega seotud menetlusi. Selliste menetlustega seotud haldusotsused võivad olla järgmised: otsused, mille on teinud haldusmenetluse üldeeskirju käsitlevas seaduses sätestatud ametiasutus või ametiasutuse juht ametlikes asjades; ametlikust lepingust tulenevate kohustuste rikkumise tulemusena tehtud täitekorraldused; kohalike omavalitsuste seaduslikud otsused; ning muude asutuste, organisatsioonide või isikute otsused, mida saab eraldi õigusaktide kohaselt läbi vaadata vastavalt haldusajjade kohtulikku arutamist käsitlevatele eeskirjadele.

Töösuhete ja sarnaste õigussuhetega seotud küsimustes algatatud menetluste hulka kuuluvad tööõigusel põhinevate nõuete või ametniku teenistussuhtest, valitsus- ja avalikus sektoris töötamisest või kooperatiivi liikmete teenistus- ja töökohustust hõlmavatest suhetest tulenevate nõuete täitmisele pööramise menetlused. Töötajate ja tööandjate vahelisi suhteid reguleerivate õigusaktide kohaselt algatatud ja vahetult töösuhetega seotud nõudeid võib täitmisele pöörata ka töövaidluste raames. Haldus- ja töökohtute

pädevusse kuuluvad ka haldusotsused, mis on tehtud tööohutuse ja töötervishoiu alaste kontrollide käigus; otsused, mis käsitlevad valdkondliku sotsiaaldialoogi komitee loomist, selle töös osalemist ja komitee pädevust; riikliku tööhõiveasutuse haldusotsused, mis on vastu võetud tööhõive edendamist ja töötushüvitist käsitleva seaduse alusel; samuti kuulub nende kohtute pädevusse sotsiaalkindlustuse küsimustes tehtud otsuste kohtulik läbivaatamine. Neis küsimustes tegutsevad haldus- ja töökohtud kooskõlas haldusajade kohtulikke arutamist käsitlevate eeskirjadega.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Vastavalt kohtute korraldust ja haldamist käsitlevale seadusele teevad esimeses astmes otsuseid piirkonnakohtud (*jársbíróság*) ja maakohtud. Kõik hagid, mida ei edastata õigusaktide kohaselt maakohtutele, kuuluvad piirkonnakohtute pädevusse. Maakohtute pädevusse kuuluvad järgmised asjad:

- a) omandiõigusi käsitlevad hagid, mille puhul vara väärtus on üle 30 miljoni Ungari forinti, välja arvatud hagid, mis on seotud abielusuhtest tuleneva omandiõiguse kaitsmisega, kui selline hagi on esitatud samaaegselt abieluasjadega seotud menetluse algatamisega või sellise menetluse raames;
- b) hagid, mis on esitatud eesmärgiga saada hüvitist kahju eest, mille on põhjustanud isikud oma ametikohustuste täitmisel avaliku halduse raames;
- c) autoriõigust ja seonduvaid õigusi käsitlevad vaidlused, sealhulgas õiguste jõustamiseks esitatud hagid ja ühise õigusliku haldusega seotud küsimusi hõlmavad kulunõuded, samuti tööstusomandit käsitlevad hagid ning kohtuasjad, mis on seotud tsiviilseadustiku artikli 86 lõigetes 3–4 sätestatud õigustega;
- d) hagid, mis on seotud rahvusvahelise kaubaveoga või rahvusvaheliste veolepingutega;
- e) teatavad äriühingutega seotud hagid;
- f) teatavad hagid, mis on seotud organisatsioonidega, mis ei kvalifitseeru äriühinguna ja mille on registreerinud maakohus;
- g) hagid, mis on esitatud selliste tsiviilõiguslike nõuete täitmisele pööramiseks, mis tulenevad isikuõiguste rikkumisest, sealhulgas hagid hüvitise saamiseks sellise rikkumise korral, kui need hagid esitatakse koos eespool nimetatud hagiga või selle menetlemise ajal;
- h) hagid, mis käsitlevad väärtapaberitega seotud õigussuhteid;
- j) hagid, millega nõutakse paranduste tegemist ajakirjanduse poolt.

Maakohtud menetlevad kohtuasju esimeses astmes ja lisaks teevad ka teises astmes otsuseid piirkonnakohtute ning haldus- ja töökohtute otsuste peale esitatud apellatsioonide kohta.

Õigusaktides sätestatud juhtudel teevad piirkondlikud apellatsioonikohtud (*ítélőtábla*) otsuseid piirkonnakohtute ja maakohtute otsuste peale esitatud selliste avalduste kohta, mis käsitlevad õiguskaitsevahendite kohaldamist, ning menetlevad muid neile suunatud kohtuasju. Ungari ülemkohus on *Kúria*. Õigusaktides sätestatud juhtudel teeb *Kúria* otsuseid maakohtute ja piirkondlike apellatsioonikohtute otsuste peale esitatud selliste avalduste kohta, mis käsitlevad õiguskaitsevahendite kohaldamist, ning kohtuliku läbivaatamise taotluste kohta. Samuti lahendab *Kúria* kohalike omavalitsuste dekreetide ja muude õigusaktide sätete vahelisi konflikte ning tunnustab sellised dekreedid kehtetuks. Peale selle teeb *Kúria* kindlaks juhud, kui kohalik omavalitsus ei ole täitnud oma seadusest tulenevaid kohustusi, ja menetleb muid tema pädevusse kuuluvaid kohtuasju.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Kohus, kelle tööpiirkonnas kostja elab, on üldiselt pädev menetlema kõiki kohtuasju, mille puhul ei ole kindlaks tehtud mõne teise kohtu erandlikku pädevust (üldine kohtualluvus). Juhul kui kostja elukoht ei ole Ungaris, määratakse kohtualluvus kindlaks kostja Ungaris asuva viibimiskoha alusel. Juhul kui kostja viibimiskoht ei ole teada või see on välisriigis, võetakse aluseks tema viimane elukoht Ungaris. Kui seda ei ole võimalik kindlaks teha või kui kostjal selline elukoht Ungaris puudus, määratakse kohtualluvus kindlaks hageja elukoha või – elukoha puudumise korral – hageja viibimiskoha alusel. Juhul kui kostja töökoht ja elukoht ei asu samas geograafilises piirkonnas, edastab kohus kostja poolt hiljemalt esimese kohtuistungil ajal esitatud taotluse alusel asja arutamiseks sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub kostja töökoht, et oleks võimalik viia läbi kohtuistung ja teha kohtuotsus.

Kui tegemist on juriidilise isiku vastu esitatud hagiga, määratakse üldine kohtualluvus kindlaks juriidilise isiku peakontori asukoha või juriidilist isikut esindama volitatud isiku peakontori asukoha alusel. Kahtluse korral loetakse juriidilise isiku peakontori asukohaks tema tegevuskohta. Juhul kui juriidilise isiku peakontor asub Budapestis, kuid tema tegevus toimub Pesti maakonna territooriumil, arutab kohtuasja see kohus, kelle tööpiirkond hõlmab Pesti maakonda. Juhul kui juriidilise isiku peakontor ei asu Ungaris, määratakse Ungari juriidilise isiku esitatud hagi puhul kohtualluvus kindlaks juriidilise isiku peakontori asukoha alusel. Juhul kui hageja on Ungari füüsiline isik, määratakse kohtualluvus kindlaks kas hageja elukoha alusel või selle puudumise korral hageja viibimiskoha alusel.

Juriidilise isiku õigusteta üksuste vastu algatatud hagide puhul kohaldatakse kohtualluvuse kindlakstegemisel vajaduse korral juriidiliste isikute puhul kehtivaid eeskirju.

2.2.2 Erandid

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Kõigil sellistel juhtudel, kui ei tehta kindlaks mõne teise kohtu erandlikku pädevust, võib hageja soovi korral ja teatavatel tsiviilkohtumenetluse eeskirjades sätestatud tingimustel esitada hagi tsiviilkohtumenetluse seadustikus täpsustatud muule kohtule, mitte kostjast lähtuva üldise kohtualluvuse alusel kindlaks määratud kohtule.

Näiteks varaga seotud hagide puhul on pädev ka see kohus, kelle tööpiirkonnas kostja viibib eeldatavasti pika aja jooksul (nt töötaja või üliõpilasena). Ungari kaitseväge ja teiste relvajõudude mitteelukutseliste liikmete puhul määratakse pädev kohus kindlaks nende alalise teenistuskoha alusel. Neil alustel ei saa kohtualluvust kindlaks määrata nende kostjate puhul, kellel puudub kohtuasjas osalemiseks teo- ja õigusvõime.

Sellise kostja vastu, kellel puudub Ungaris nii elu- kui ka viibimiskoht, saab varaga seotud hagi esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub hagi esemeks olev kinnisvara või arestimisele kuuluv kostja vara. Juhul kui asjaomane vara hõlmab nõuet, võib hagi esitada selles piirkonnas, kus asub kostja võlgniku elukoht. Kui nõue on seotud objektiga, võib hagi esitada ka asjaomase objekti asukohas.

Elatise, toetuste ja muude sarnaste korrapäraselt makstavate hüvitiste saamiseks võib hagi esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub hageja elukoht.

Lapse hooldusõiguse taotlemiseks võib hagi esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asub lapse elukoht.

Kinnisvara omandiõigust või valdust ja muid kinnisvaraga seotud õigusi või õigussuhteid käsitleva hagi võib esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas kinnisvara asub.

Hagi, mis on seotud äriühingute poolt nende tegevuse raames tehtud tehingutega, võib esitada ka sellele kohtule, kelle tööpiirkond hõlmab tehingu sõlmimise või täitmise kohta.

Kahjuhüvitise taotlemiseks võib hagi esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkond hõlmab kohta või piirkonda, kus kahju tekkis.

Käskveksliga seotud hagi võib esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkond hõlmab makse tegemise kohta.

Kaasvõlgniku ja põhivõlgniku (võlgniku) vastu saab ühise hagi esitada sellele kohtule, kes on kohtualluvuse kindlakstegemist käsitlevatel mis tahes alustel pädev menetlema mis tahes hagi, mis esitatakse võlgniku vastu. Juhul kui isik esitab nõude kahe teise menetlusosalise vahelise vaidluse eseme või selle osa kohta, on see kohus, kes on pädev menetlema nimetatud kahe menetlusosalise vahelist vaidlust, pädev menetlema ka mis tahes hagi, mille selline isik võib esitada poolelioleva menetluse osaliste vastu oma nõude täitmisele pööramiseks.

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Kui õigusaktides on sätestatud, et konkreetsel kohtul on asjas erandlik pädevus. Seda sätet kohaldatakse näiteks järgmistel juhtudel.

Kui tegemist on hagidega, millega taotletakse Ungari territooriumile sisenemist ja Ungaris viibimist käsitlevate haldusotsuste läbivaatamist, määratakse kohtualluvus kindlaks asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse asukoha alusel. Juhul kui kohtualluvust ei saa selle alusel kindlaks määrata, on asjas erandlik pädevus Budapesti haldus- ja töökohtul.

Juhul kui asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse pädevus hõlmab kogu riigi territooriumi – teatavate eranditega –, on asjas erandlik pädevus Budapesti haldus- ja töökohtul.

Kui tegemist on täitemenetluse lõpetamiseks või piiramiseks esitatud hagiga, on erandlik pädevus täitekorralduse teinud kohtul. Juhul kui täitekorralduse tegi maakohus, haldus- ja töökohus või tsiviilõiguse notar, on asjas erandlik pädevus võlgniku elukohajärgsel kohtul.

Täitmisele pööratud vara aresti alt vabastamiseks algatatud menetlused kuuluvad selle piirkonnakohtu erandlikku pädevusse, kelle tööpiirkonnas vara arestiti.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Varaga seotud asjades võivad pooled otsustada, et nende pooleliolevat vaidlust või konkreetsest õigussuhtest tuleneda võivat mis tahes vaidlust on pädev lahendama konkreetne kohus, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on sätestatud teisiti. Pooled võivad leppida sellises kohtualluvuses kokku kirjalikult, suuliselt (kirjaliku kinnitusega) ning sellises vormis, mis on kooskõlas poolte vahel või rahvusvahelises kaubanduses osalevate poolte vahel välja kujunenud äritavadega, ning sellises vormis, mis on kooskõlas kaubandustavadega, mis on või peaksid olema pooltele teada ning mis on asjaomases valdkonnas üldteada ja mida kasutavad korrapäraselt need isikud, kes sõlmivad kohtualluvust käsitlevaid sätteid sisaldavaid lepinguid. Pooled ei saa kohtualluvust kokku leppida selliste juhtumite puhul, kus konkreetse kohtu erandlik pädevus on kindlaks määratud õigusaktidega. Kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti või kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti, on määratud kohtul erandlik pädevus. Kohtualluvust käsitlevat sätet kohaldatakse ka õigusjärglaste suhtes. Juhul kui kohtualluvuse küsimust käsitletakse lepingu üldtingimuste osana, edastab pädevaks tunnistatud kohus kostja poolt hiljemalt esimese kohtuistungil ajal esitatud taotluse alusel asja arutamiseks põhiliste õigusnormide alusel pädevale kohtule, et seal viidaks läbi asja kohtulik arutamine ja tehtaks kohtuotsus.

Varaga seotud küsimustes ei saa pooled poolelioleva vaidluse või konkreetsest õigussuhtest tuleneda võiva mis tahes tulevase vaidluse lahendamiseks määrata pädevaks kohtuks Budapesti pealinnapiirkonna maakohut (*Fővárosi Törvényszék*) ja Budapesti lähiümbruse maakohut (*Budapest Környéki Törvényszék*) seoses kohtuasjadega, mis kuuluvad maakohtute pädevusse, ning Pesti keskset piirkonnakohtu seoses kohtuasjadega, mis kuuluvad piirkonnakohtute pädevusse.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Haldus- ja töökohtud on ainsad Ungaris tegutsevad erikohtud. Näiteks töövaidlustes on erandlik pädevus sellel haldus- ja töökohtul, kelle tööpiirkonnas asub tööandja peakontor või tööandja see filiaal, kus töötaja täidab või täitis oma töölepingus kindlaks määratud tööülesandeid.

Haldusmenetluste puhul – välja arvatud juhul, kui mõne teise kohtu erandlik pädevus on kindlaks määratud õigusaktidega või kui õigusaktid sisaldavad teistsuguseid sätteid – määratakse kohtualluvus kindlaks asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse asukoha alusel. Juhul kui esimeses astmes asja menetleva haldusasutuse pädevus hõlmab mitut maakonda (sealhulgas pealinna), määratakse kohtualluvus kindlaks – teatavate eranditega – hageja Ungaris asuva elukoha alusel või selle puudumise korral hageja viibimiskoha alusel. Juriidiliste isikute ja juriidilise isiku õigusteta üksuste puhul on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas asub organisatsiooni Ungari peakontor. Juhul kui haldusotsus, mille läbivaatamist taotletakse, käsitleb õigust või kohustust või kinnisvaraga seotud õigussuhet, tuleb hagi esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas kinnisvara asub. Juhul kui läbivaadatav haldusotsus on seotud teatamise või loaga või kui haldusotsus käsitleb sellise teate või loaga seotud tegevust, on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas asjaomast tegevust läbi viiakse või hakatakse läbi viima. Juhul kui asja esimeses astmes menetleva haldusasutuse pädevus hõlmab kogu riigi territooriumi – teatavate eranditega –, on asjas erandlik pädevus Budapesti haldus- ja töökohtul.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 10/11/2015